

Sygnatura akt VI U 783/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Tomasz Korzeń

Protokolant st. sekr. sądowy Anna Kopala

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 maja 2016 roku

sprawy z odwołania A. S. (1)

od decyzji z dnia 9 września 2015 roku znak (...)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.

z udziałem zainteresowanej (...) spółki z o.o. w S.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 9 września 2015 roku znak (...) w ten sposób, że A. S. (1) podlega od 20 lutego 2015 roku ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.,

II. zasądza od pozwanego na rzecz ubezpieczonej 180zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Tomasz Korzeń

VI U 783/15 UZASADNIENIE

Ubezpieczona A. S. (1) odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 9 września 2015 r. nr (...), którą to organ rentowy stwierdził, że A. S. (1) jako pracownik płatnika składek (...) spółki z o.o. w S. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, chorobowemu, rentowemu i wypadkowemu od dnia 20 lutego 2015 r. Podniosła, że jej zatrudnienie u płatnika składek miało na celu wyłącznie świadczenie pracy zgodnie z umową o pracę. Decyzja organu rentowego jest krzywdząca i oparta wyłącznie na gołosłownych twierdzeniach o pozorności zawartej umowy o pracę.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania. Organ rentowy w spornej decyzji prawidłowo ustalił, że umowa o pracę zawarta między skarżącą a (...) spółką z o.o. w S. zawarta została dla pozoru albowiem obie strony miały świadomość, że ubezpieczona nie będzie świadczyć pracy, a płatnik składek nie będzie korzystał z tej pracy. Na okoliczność świadczenia pracy nie wystarczy samo sporządzenie stosownej dokumentacji oraz opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne za osobę zgłoszoną do ubezpieczenia. Nie udowodniono faktu wykonywania pracy przez ubezpieczoną, tym samym sporna decyzja została wydana prawidłowo.

Zainteresowana (...) spółka z o.o. w G. poparła stanowisko ubezpieczonej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona A. S. (1) urodziła się (...) Posiada wykształcenie średnie. W okresie od 1.10.2012 r. do 30.01.2015 r. zatrudniona była w (...) spółce z o.o. w W. jako kasjer –sprzedawca i kierownik sklepu z wynagrodzeniem maksymalnie 4 000,00 zł brutto. W dniu 20 lutego 2015 r. skarżąca zawarła umowę o pracę z (...) spółką z o.o. w G., na pół etatu, z wynagrodzeniem 875,00 zł miesięcznie, na stanowisku sprzedawca – kasjer. Do zakresu jej obowiązków należała obsługa klienta, obsługa kasy fiskalnej, metkowanie towarów. Ubezpieczona przeszła niezbędne badania lekarskie. Następnie w dniu 1 kwietnia 2015 r. A. S. (1) zawarła z zainteresowaną spółką kolejną umowę o pracę, na czas określony do dnia 31 marca 2017 r., na pełen etat, na stanowisko koordynatora sprzedaży, z wynagrodzeniem 4 000,00 zł brutto miesięcznie. Została przeszkolona w zakresie BHP. Pracowała od godz. 10:00 do godz. 18:00. Wykonywała pracę uzgodnioną. Obsługiwała kasę fiskalną, zajmowała się obsługą klientów, składała zamówienia na zakup towaru do sklepu, eksponowała towar by był widoczny dla klientów, zajmowała się również przecenianiem towaru. Była odpowiedzialna za cały sklep. Była odpowiedzialna za promocję i zwiększenie obrotów w sklepie.

W dniu 23 kwietnia 2015 r. ubezpieczona udała się na wizytę do lekarza, który stwierdził ciążę skarżącej. Od dnia 24 kwietnia 2015 r. do dnia porodu tj. 26 października 2015 r. A. S. (1) pozostawała na zwolnieniu lekarskim.

Zainteresowana(...) spółka z o.o. w G. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 29 maja 2014 r. pod numerem (...). Jedynym wspólnikiem spółki jest C. X.. Zakres działalności spółki to przede wszystkim handel detaliczny i hurtowy. Oprócz ubezpieczonej spółka zatrudnia jedną pracownicę. W pracy w sklepie pomaga również X. C. i jej brat. Dotychczas spółka zatrudniała jako kasjerki – sprzedawczynie: M. B. J. T. i P. S. oraz K. jako kelnerkę. Dochód spółki w 2014 r. wyniósł 740,59 zł zaś w 2015 r. 12 307,56 zł.

Spółka (...) w W., w której w okresie od 1.10.2012 r. do 30.01.2015 r. zatrudniona była skarżąca należy do ojca X. C..

dowód: dokumenty w aktach organu rentowego: zaświadczenie k. 11, umowy o pracę k. 12-13, 63, 69, deklaracja PIT k. 14-16, CIT k. 6, rachunek k. 17, świadectwo pracy k. 23,-24, zakres obowiązków k. 25, 64, 78, lista płac k. 26-29

umowy o pracę k. 16-17

zakres obowiązków k. 18

listy obecności k. 19-21

lista płac k. 22-25

dokumentacja medyczna k. 26-34

karta szkolenia wstępnego k. 35

zaświadczenie lekarskie k. 36

informacja k. 37

zeznania ubezpieczonej A. S. (1) k. 67v

zeznania świadka A. S. (2) k. 67v-68

zeznania świadka P. K. (1) k. 67

zeznania świadka M. B. k. 68

zeznania świadka X. C. k. 68-68v

informacja ZUS k. 87

wyciąg z konta k. 80-82

bilans k. 80-90

zeznania podatkowe k. 91-99

akta osobowe A. S. (1), P. S., P. K. (2), M. B. i J. T. k. 100-183

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej zasługiwało na uwzględnienie.

Decydujące w przedmiotowej sprawie było ustalenie, czy od dnia 20 lutego 2015 r. ubezpieczona podlegała ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu jako pracownik płatnika składek (...) spółki z o.o. w G..

Dopuszczalne jest kwestionowanie przez organ rentowy zarówno faktu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności poszczególnych jej elementów - w tym wysokości uzgodnionego wynagrodzenia za pracę. Wynika to z treści art. 83 ust. 1 oraz art. 41 ust. 13 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 2015.121); (patrz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005; II UK 16/05 ; LEX 182776; z dnia 19 maja 2009 roku w sprawie III UK 7/09, LEX 509047).

Zgodnie zaś z art. 58 § 1 K.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W myśl § 2 nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 121 ze zm.), obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Ponadto, przepisy art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 tej ustawy wprowadzają obowiązek, w odniesieniu do pracowników, ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego. Zgodnie z treścią art. 13 pkt 1 ustawy, obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne w okresach: pracownicy – od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania stosunku pracy. Jak wynika z treści art. 8 ust. 1 cytowanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, czyli zatrudnioną przez pracodawcę. Przyjęcie, że dochodzi do powstania stosunku pracy, niezależnie od tego, czy pracownik do pracy przystąpi, obalone jest przez ustalenie, że pomimo zawarcia umowy nie nastąpiło zatrudnienie pracownika. Dlatego w sytuacji, gdy po zawarciu umowy o pracę pracownik podejmie pracę i ją wykonuje, a pracodawca zgodzi się na to, nie można mówić o pozorności czynności prawnej, gdyż z tego wynika wniosek, że strony zawierając umowę nie miały zamiaru niewykonywania pracy przez pracownika.

Do nawiązania stosunku pracy dochodzi poprzez złożenie zgodnych oświadczeń woli przez pracodawcę i pracownika, niezależnie od jego podstawy prawnej (art. 11 K.p.). Zgodnie z art. 22 K.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, w miejscu i w czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. Celem zatem i zamiarem stron umowy o pracę winna być faktyczna realizacja treści stosunku pracy w granicach zakreślonych zawartą umową, przy czym oba te elementy wyznaczają: ze strony pracodawcy – realna potrzeba ekonomiczna i umiejętności pracownika, zaś ze strony pracownika - ekwiwalentność wynagrodzenia uzyskanego za świadczenie pracy. Umowa o pracę jest zawarta dla pozorów i nie może w związku z tym stanowić tytułu do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona

w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli gdy strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy (zob. wyrok SN z dnia 12 lipca 2012 r., II UK 14/12).

Organ rentowy powołując się na treść art. 58 § 2 K.c. podnosił, że zawarta umowa o pracę z ubezpieczoną miała na celu obejście prawa. Ustalenie w umowie o pracę wynagrodzenia w wysokości 4 000,00 zł brutto miesięcznie nie była przez pozwanego kwestionowana. Istotą sporu w sprawie nie była wysokość zadeklarowanej podstawy wymiaru składek, a istnienie tytułu podlegania ubezpieczeniu.

W celu ustalenia czy ubezpieczona wykonywała pracę na rzecz (...) spółki z o.o. w G. sąd dopuścił dowód z zeznań A. S. (1) jak i zawnioskowanych świadków oraz dokonał analizy dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz aktach organu rentowego. Analiza zgromadzonego materiału dowodowego potwierdziła świadczenie przez odwołującą pracę na rzecz spółki. Z zeznań świadków: A. S. (2), P. K. (1) i M. B. oraz X. C. wynika, że ubezpieczona wykonywała w spółce pracę polegającą na obsłudze klientów, sprzedaży towaru, obsłudze kasy fiskalnej, składaniu zamówień na towar. Nadto była odpowiedzialna za promocję i zwiększenie obrotów w sklepie, co potwierdziła zarówno ubezpieczona w toku swoich zeznań jak i przedstawiciel zainteresowanej spółki (...). Klienci sklepu widzieli ubezpieczoną w trakcie wykonywania przez nią obowiązków służbowych na terenie sklepu. Ubezpieczona wskazała z czego wynikało zawarcie drugiej umowy o pracę, czyli że w istocie nie była to druga umowa o pracę lecz zmiana warunków zatrudnienia i wymiaru czasu pracy oraz wysokości wynagrodzenia. W zakresie warunków zatrudnienia podkreślić należy, że skarżąca przed podjęciem zatrudnienia w zainteresowanej spółce była zatrudniona w spółce należącej do ojca X. C. również z wynagrodzeniem 4 000,00 zł brutto miesięcznie, niemniej jednak wysokość ustalonego wynagrodzenia nie była przez pozwanego kwestionowana. Podkreślić należy, iż wynagrodzenie jest jednym z elementów stosunku pracy. Dla bytu stosunku pracy wystarczającym jest ustalenie, że pracownik otrzymywał wynagrodzenie za wykonywaną pracę. Ten element w niniejszej sprawie został udowodniony zeznaniami ubezpieczonej, listą płac i informacją z ZUS. Adekwatność wynagrodzenia do powierzonych obowiązków pracowniczych nie ma żadnego znaczenia dla ważności umowy o pracę.

Oceniając materiał dowodowy Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonej A. S. (1) i zeznaniom świadków: A. S. (2), P. K. (1) i M. B. oraz X. C. albowiem uzupełniały się one wzajemnie tworząc logiczną całość. Potwierdzone zostały również dokumentami złożonymi do akt sprawy. Dowodom z dokumentów Sąd nadał przymiot wiarygodności.

Brak jakichkolwiek dowodów, by ubezpieczona jeszcze przed podjęciem zatrudnienia miała wiedzę na temat ciąży. Niemniej jednak fakt bycia w ciąży sam przez się nie stanowi przeciwwskazania do podjęcia zatrudnienia. Obowiązujące przepisy nie zakazują świadczenia pracy przez kobiety w ciąży, a do tego w praktyce prowadzi stanowisko prezentowane przez organ rentowy, co byłoby dyskryminacją kobiet w ciąży. Tymczasem podstawową zasadą prawa pracy wyrażoną w art. 11³ jest zakaz jakiegokolwiek dyskryminacji w stosunkach pracy. Ubezpieczona w chwili podjęcia zatrudnienia była osobą zdolną do pracy co wynika wprost z zaświadczenia lekarskiego, a nadto z faktu rzeczywistego świadczenia tej pracy do dnia 23 kwietnia 2015 r.

Podlegający konstytucyjnej i ustawowej wzmoczonej ochronie prawnej stan ciąży nie może dyskryminować kobiety w uzyskaniu legalnej ochrony w stosunkach ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2006 roku III UK 156/05 (Lex 272549): „samo zawarcie umowy o pracę w okresie ciąży, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem.” Utworzenie zaś konkretnego stanowiska i zatrudnienie pracownika celem realizacji zadań przypisanych do tego stanowiska leży w sferze samodzielnych decyzji pracodawcy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 lutego 2006 roku, III AUa 577/05, Lex 189697).

W odpowiedzi na odwołanie pozwany zarzucał, iż umowa o pracę z ubezpieczoną zawarta została dla pozorów tj. w sytuacji w której zarówno skarżąca nie będzie świadczyć pracy na rzecz zainteresowanej spółki, a płatnik składek nie będzie korzystał z jej pracy. Podkreślił, iż nie doszło do zawarcia umowy, a wyłącznie do stworzenia pozorów jej zawarcia.

Wskazać należy, że czynność prawna pozorna charakteryzuje się w myśl art. 83 § 1 K.c. trzema elementami, które muszą wystąpić łącznie, a mianowicie: oświadczenie woli musi być złożone świadomie i swobodnie tylko dla pozorów, oświadczenie musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów. Pobudki, którymi strony kierują się składając pozorne oświadczenia woli, nie mają żadnego znaczenia dla oceny pozorności oświadczenia woli. Oświadczenie woli złożone jest dla pozorów wtedy, gdy z góry powziętym zamiarem stron jest brak woli wywołania skutków prawnych jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Brak zamiaru wywołania skutków prawnych oznacza, że osoba składająca oświadczenie woli albo nie chce w ogóle wywołać żadnych skutków prawnych albo też chce wywołać inne, niż wynikałoby ze złożonego przez nią oświadczenia woli. W prawie pracy doniosłość ma jedynie zamiar obejścia prawa przez fikcyjne (pozorne) zawarcie umowy, czyli takie, które wiąże się ze świadczeniem pracy, a dokonanie zgłoszenia do ubezpieczenia następuje pod pozorem zatrudnienia. W takich sytuacjach dochodzi do zgłoszenia do ubezpieczenia osoby, która nie może być uznana za podmiot ubezpieczenia, ponieważ nie świadczy pracy i przez to nie można jej przypisać cech zatrudnionego pracownika, skoro nie są wykonywane obowiązki i prawa płynące z umowy o pracę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1996 r., I UK 32/96, OSNAPIUS Nr 15/1997). Nie można natomiast przypisać celu obejścia prawa (art. 58 § 1 K.c. w zw. z art. 300 K.p.) stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki prawa płynące z tej umowy. Ustalony w rozpoznawanej sprawie stan faktyczny świadczy nie o pozorności złożonych przez ubezpieczoną i zainteresowaną oświadczeń woli ani nie o obejściu prawa, lecz o spełnieniu warunku zatrudnienia pracowniczego stanowiącego tytuł ubezpieczenia. Do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby zgłoszenie do tego ubezpieczenia dotyczyło osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła, a więc nie wykonywała zatrudnienia w ogóle albo wykonywała je na podstawie innej umowy niż umowa o pracę. W prawie ubezpieczeń społecznych nie decyduje ważność umowy o pracę związana z zamiarem dyktującym potrzebę jej zawarcia, lecz to, czy zawierające ją strony miały zamiar wzajemnego zobowiązania się - pracownik do świadczenia pracy, a pracodawca do dania mu pracy i wynagrodzenia za nią - oraz czy umowa była w rzeczywistości realizowana. W sytuacji gdy doszło do zawarcia umowy o pracę, jak też do jej realizacji poprzez świadczenie umówionej pracy i przyjmowanie jej przez pracodawcę, jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie, nie może być mowy o działaniu w celu obejścia prawa.

Zeznania odwołującej i przedstawione przez nią dowody, a także zeznania świadków pozwoliły na ustalenie w sposób nie budzący wątpliwości, że K. M. świadczyła pracę na rzecz spółki. Zgodnie z wyrażoną w art. 232 K.p.c. w zw. z art. 6 K.c. zasadą kontrydiktoryjności, ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego. To one, a nie sąd, są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Przepis art. 6 K.c. stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przepis art. 232 § 1 zd. 1 K.p.c. stanowi natomiast odpowiednio, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd Najwyższy charakteryzując art. 232 K.p.c., stwierdził, że na sądzie rozpoznającym sprawę nie spoczywa powinność zarządzania dochodzeń mających na celu uzupełnienie i wyjaśnienie twierdzeń stron oraz poszukiwanie dowodów na ich udowodnienie. Do sądu nie należy przeprowadzanie z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach, a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 5-6, poz. 76).

Przepisy prawa pracy nie zakazują zatrudnienia kobiet w ciąży. Sąd zbadał rzeczywistą wolę stron w odniesieniu do istotnych elementów stosunku pracy i w wyniku oceny materiału dowodowego ustalił, że K. M. świadczyła pracę zgodnie ze spisaną umową o pracę. Analiza stanu faktycznego prowadzi do wniosku, że w świetle zasad doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, umowa o pracę zawarta została w celu faktycznej realizacji wynikającego z treści stosunku pracy, nie zaś jedynie - jak wskazywał organ rentowy - dla uzyskania przez ubezpieczoną świadczeń z ubezpieczenia społecznego, związanych z ciążą, macierzyństwem. Tym samym spełnione zostały ustawowe przesłanki objęcia ubezpieczonej obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym, wynikającym art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i 12 ust. 1 ustawy systemie ubezpieczeń społecznych.

Ustaień w sprawie sąd dokonał na podstawie niekwestionowanych przez strony dokumentów zgromadzonych przez organ rentowy oraz złożonych przez strony w postępowaniu sądowym, a także na podstawie zeznań ubezpieczonej i świadków, których treść pozostaje w zgodzie z zaoferowanymi dokumentami.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 KPC w związku z powołanymi wyżej przepisami, orzekł jak w punkcie I wyroku.

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 KPC w zw. z § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.461) Sąd zasądził od pozwanego na rzecz ubezpieczonej 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Tomasz Korzeń